

Podujatia – MAREC

2.3. (štvrtok) o 11.00 h TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM
Fiktívny príbeh pod umelou hviezdnu oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

o 18.00 h HPHO – MIKE OLDFIELD

Výber zaujímavostí zo života a hudobnej tvorby M. Oldfielda.

4.3. (sobota) o 11.00 h NEVESTA HVIEZD

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

9.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – ABBA

Najznámejšie hity populárnej švédskej popovej skupiny 70. rokov minulého storočia pod umelou hviezdnu oblohou planetária.
Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský

11.3. (sobota) o 11.00 h MARTIN A HVIEZDA

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších.

12.3. (nedeľa) 16.00 – 20.00 h DEŇ ASTRONÓMIE

16.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – VANGELIS

Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti pod umelou hviezdnu oblohou.

18.3. (sobota) o 11.00 h MESIAC NA VANDROVKE

Program pod umelou hviezdnu oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

23.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – ANDREA BOCELLI

Jedinečný hlas súčasného svetoznámeho talianskeho tenoristu pod umelou hviezdnu oblohou. Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský.

24., 25. a 26.3. Realizácia projektu: Postavíme mosty z hviezd,

2. aktivita Moje prvé pozorovanie, v rámci programu Iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIA Poľsko – Slovensko. Tento projekt je spolufinancovaný Európskymi spoločenstvami. (bez prístupu verejnosti)

30.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – BEATLES

Predstavenie nezabudnuteľnej kapely v audiovizuálnom programe pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

V stredu po zotmení v prípade priaznivého počasia.

1.3.	o 18.30 h	Mars a Saturn
8.3.	o 18.30 h	Mesiace
22.3.	o 19.00 h	Mars a Saturn
29.3.	o 11.30 h	Čiastočné zatmenie Slnka

Vstupné

Večerné programy: náučno – populárne	30 Sk
hudobné	35 Sk
Programy pre deti a MŠ:	20 Sk
Astronomické pozorovania:	20 Sk
Skupinové návštevy:	35 Sk
(žiaci ZŠ, študenti, vojaci ZVS, invalidi, dôchodcovia – zľava):	25 Sk

Podujatia – APRÍL

1.4. (sobota) o 11.00 h POTULKY OBLOHOU

Program pod umelou hviezdnu oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

6.4. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – JEAN MICHEL JARRE

Hudobná mozaika súčasného svetoznámeho francúzskeho umelca pod umelou hviezdnu oblohou.

8.4. (sobota) o 11.00 h AKO SA SLNIEČKO NARODILO

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou pre deti predškolského veku.

12.4. (streda) 17.00 – 21.00 h DEŇ KOZMONAUTIKY – 45. výročie prvého letu človeka do vesmíru Vstupné: 20,- Sk
Program:

17.00 – 17.45 *Film o histórii kozmických letov*

18.00 – 18.45 *Prednáška:*

Prvé lety človeka do vesmíru (V. Kolivoška)

19.00 – 19.45 *Film o vývoji raketovej techniky*

20.00 – 21.00 *Pozorovanie Mesiaca hlavným ďalekohľadom*

20.4. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – JOHN WILLIAMS

Hudba z filmov Hviezdné vojny, Jurský park, Sám doma, Zachráňte vojaka Ryana atď. pod umelou hviezdnu oblohou.

21., 22. a 23.4. Realizácia projektu: Postavíme mosty z hviezd,

3. aktivita Vymyslel som súhvezdie, v rámci programu Iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIA Poľsko – Slovensko. Tento projekt je spolufinancovaný Európskymi spoločenstvami. (bez prístupu verejnosti)

27.4. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – CHRIS NORMAN

Najznámejšie skladby sólovej dráhy populárneho anglického hudobníka, zakladateľa skupiny Smokie, pod umelou hviezdnu oblohou. Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský.

29.4. (sobota) o 11.00 h NEVESTA HVIEZD

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

V stredu po zotmení v prípade priaznivého počasia.

5.4.	o 20.00 h	Mesiace
19.4.	o 20.30 h	Mars a Saturn

Termíny návštev

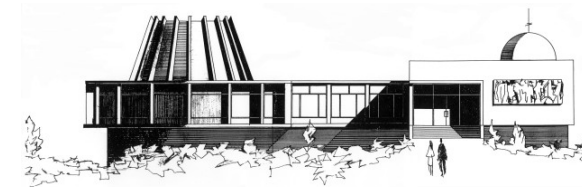
Dospelí: štvrtok o 18.00 h

Deti: sobota o 11.00 h

Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách
Skupinové návštevy: pondelok až piatok o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h
sobota o 9.00 h

Kapacita planetária je 68 miest. Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

marec - apríl

2/2006

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Je konečným prijímateľom a realizátorom projektu v rámci Programu Iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIA Poľská republika – Slovenská republika
Názov projektu: Postavíme mosty z hviezd

Tento projekt je spolufinancovaný EURÓPSKYMÍ SPOLOČENSTVAMI.

www.astropresov.sk/projekt

Vydáva: HaP v Prešove v spolupráci s pobočkou SAS pri SAV v Prešove

Ročník XXXII
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

Postavíme mosty z hviezd

19. január 2006 – 19. marec 2007

To je názov projektu, ktorého realizácia sa začala 19. januára 2006 a ktorý je pre Hvezdáreň a planetárium v Prešove významným medzníkom v našej činnosti. Dostali sme veľkú príležitosť a finančnú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, vďaka ktorej môžeme záručiť naše dlhoročné skúsenosti v práci s mládežou. (HaP dovŕši tohto roku 58 rokov svojej existencie).

Naším prvoradým poslaním a záujmom v rámci projektu bude podporovať záujem osobnosti dieťaťa a mladého človeka o astronómiu a príbuzné prírodné vedy. Realizácia nášho projektu bude uskutočňovaná prostredníctvom kvalitných a zaujímavých programov, ktoré budú citlivo pripravovať koordinátori a lektori projektu.

Veľmi prínosným prvkom bude spolupráca so zahraničným partnerom z Poľskej republiky, konkrétne to bude Beskidzki Klub Astronomiczny „POLARIS“, Sopotnia Wielka. Očakávame, že táto spolupráca prinesie príviv nových skúseností zo strany poľských partnerov. Na druhej strane má konečný prijímateľ možnosť rozšíriť svoju pôsobnosť z regionálnej na medzinárodnú.

Slovenským partnerom je Vihorlatská hvezdáreň v Humennom. Táto organizácia patrí svojim personálnym obsadením medzi hvezdáreň, ktoré nepretržite od svojho vzniku pracujú nielen v oblasti odbornej činnosti, ale intenzívne a cieľavedomo sa venujú aj mládeži.

Práca s mládežou je neodmysliteľnou súčasťou nášho pôsobenia na širokú verejnosť, nakoľko mládež tvorí väčšinu návštevníkov mnohých hvezdární a planetárií.

Mladej generácii venujeme zvláštnu pozornosť aj v aktívne fungujúcich astronomických krúžkoch. Z toho vyplynula potreba rozšíriť a skvalitniť aktivity, ktoré umožňujú plnohodnotný rozvoj osobnosti mladých ľudí, ich kreativitu a tiež podporujú aktívne trávenie voľného času. Je preto logické, že najdôležitejšími účastníkmi projektu budú práve deti a mládež zo Slovenska - členovia krúžkov z Hvezdárne a planetária v Prešove a Vihorlatskej hvezdárne v Humennom a tiež z Poľskej republiky - Beskidzki Klub Astronomiczny „POLARIS“, Sopotnia Wielka.

Účastníci, čiže deti a mládež, sú vo veku 10 – 21 rokov, preto sme ich rozdelili na tri vekové kategórie, z čoho vyplýva aj rôzny stupeň náročnosti pripravovaných aktivít.

Aktivity projektu:

„Obloha v mojom fotoaparáte“ (3. kategória)

„Moje prvé pozorovanie“ (2. kategória)

„Vymyslel som súhvezdie“ (1. kategória)

Letný tábor pre 1. kategóriu

Letný tábor pre 2. kategóriu

Letný tábor pre 3. kategóriu

Exkurzie poľskej mládeže do Hvezdárne a planetária v Prešove. *Exkurzie slovenskej mládeže* do Planetária a observatória v Chorzowe v Poľsku

Veríme, že tento projekt splní očakávaná všetkých tých, ktorí sa ho zúčastnia a že 14 mesiacov jeho realizácie bude naplnených plnohodnotnou a zmysluplnou prácou.

Renáta Kolišovská, manažér a autor projektu

DEŇ ASTRONÓMIE – nedeľa 12. marca 2006

Pod takýmto názvom prebieha od r. 1995 na Slovensku Deň planetárií, ktorý sa začal organizovať v r. 1991 v Taliansku a od r. 1995 aj v niektorých ďalších krajinách Európy. Zvyčajne sa koná v nedeľu pred alebo po jarnej rovnodennosti. Tohto roku jarná rovnodennosť nastane v pondelok 20. marca o 19 h 26 min. Pri tejto príležitosti HaP sprístupní svoje priestory pre návštevníkov v nedeľu 12. marca 2006 v čase od 16.00 do 20.00 h.

Program je nasledovný:

Programy v projekčnej sále planetária pod umelou hviezdou oblohou:

16:00 *Nevesta hviezd*, 17:00 *Vesmír je náš svet*, 18:00 *ENYA*

Filmy v prednáškovej sále:

16:00 – 17:00 *astronomické rozprávky a filmy pre deti*

17:00 – 20:00 *odborné filmy pre dospelých*

Astronomické pozorovanie v kupole a na terase:

16:00 – 20:00 *pozorovanie hlavným ďalekohľadom a prenosnými ďalekohľadmi*

Prehliadka astronomických počítačových programov:

16:00 – 20:00

Tešíme sa na Vašu účasť! Vstupné 20,- Sk

Oznam pre členov prešovskej pobočky SAS pri SAV

Prešovská pobočka Slovenskej astronomickej spoločnosti má v súčasnosti 34 členov. V roku 2005 prišli dvaja noví členovia z Košíc - Ing. Peter Kaňuk a Marek Tresa, zároveň koncom roka požiadali o zrušenie členstva dvaja členovia z Prešova - Mgr. Zuzana Kaňuchová a Miloš Socháň. Väčšina našich členov je z Prešova, ale máme členov aj z Humenného, z Košíc, zo Sabinova a zo Svidníka. V minulom roku sa uskutočnili dve členské schôdze: 19. apríla a 6. októbra, s rovnakou účasťou 14 členov. Na rok 2006 určilo predsedníctvo Hlavného výboru SAS pri SAV v súlade so stanovami výšku minimálneho členského poplatku 280 Sk pre pracovne činných a 140 Sk pre študentov a dôchodcov. Zároveň aj výška zápisného je 140 Sk.

Najbližšia členská schôdza sa uskutoční dňa 12. apríla 2006 v rámci *Dňa kozmonautiky*. Zároveň Vás pozývame na *Deň astronómie* a všetky ďalšie podujatia, ktoré HaP pripravuje.

RNDr. Danica Jančušková, predsedníčka pobočky

45. výročie prvého letu človeka do vesmíru

Popri bratoch Wrightovcoch história pozná celú plejádu pionierov v dobývaní vzdušného priestoru. Zotrvanie vo vzduchu hoci len pár minút sa pred dvesto rokmi považovalo za obrovský pokrok a niečo nevidané. Letectvo bolo v plienkach ešte na začiatku 20. storočia a v jeho druhej polovici zrazu celý svet vedel, že - človek je vo vesmíre !

Jurij Gagarin (1934-1968) sa narodil v dedinke Klušino neďaleko Smolenska (v r. 1968 na jeho počesť premenované na Gagarin; Rusko).

Jeho letecká kariéra začala v r. 1955, kedy nastupuje Gagarin na štúdium na vojenskej leteckej škole v Orenburgu. Po jej absolvovaní bol umiestnený na vojenskej leteckej základni neďaleko Murmanska v oblasti, kde podmienky na lietanie sú veľmi rizikové.

V r. 1960 bol J. Gagarin v rámci plošného výberového procesu zaradený do sovietskeho vesmírneho programu spolu s ďalšími 20 uchádzačmi. Výber bol prostredníctvom záťažových testov zameraný na zistenie fyziologických a psychologických charakteristík vyžadovaných pri vysokorýchlostných letoch. Obstáli dvaja – Jurij Gagarin a German Titov. Vďaka skromnosti a vynikajúcim schopnostiam nakoniec voľba padla na Gagarina.

Téoria vesmírneho výskumu bola v Sovietskom zväze dôsledne vypracovaná K. Ciolkovským ešte pred 2. svetovou vojnou; americký program výskumu bol podporený vývojom nemeckých inžinierov H. Obertha a Wernera von Brauna počas vojny.

Sovieti pred koncom vojny získali technológiu vojenských rakiet V2 a zajali stovky technických pracovníkov. Pod vedením D. Ustinova sovietsky koštruktér S. Koroljov za pomoci nemeckých zajatcov začal pracovať na vývoji kryogénových pohonov rakiet na tekuté palivo. Váha nukleárných hlavíc vyžadovala silnú nosnú raketu. Výsledkom bola raketa R-7 ICBM; aj keď nie dost účinná ako strategická zbraň, ale zato vynikajúci základ pre budovanie vesmírnych rakiet.

12. apríla 1961 z kozmodromu Bajkonur vyštartovala kozmická loď Vostok 1 s prvým kozmonautom Sovietskeho zväzu - Jurijom Gagarinom na palube. Po troch minútach letu sa vo výške 181 km dostala na obežnú dráhu Zeme. Jej jediný oblet okolo Zeme trval 90 minút a ním sa započala nová éra v objavovaní vesmíru - éra pilotovaných kozmických výprav.

Viliam Kolišovka

PREDAJ ĎALEKOHĽADOV - HaP v Prešove sprostredkováva predaj astronomických ďalekohľadov a príslušenstva značky Bushnell, Tasco, GS Optical a zabezpečuje poradenskú službu.